

Motion till riksdagen 2011/12:C346

av **Veronica Palm m.fl. (S)**

Civilrätt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vårdnadstvister.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föräldrapresumtion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnets rätt till vårdnadshavare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om besittningsrätt för efterlevande maka eller make.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvotering till bolagsstyrelser.

Vårdnadstvister

År 2006 genomfördes en lagändring i föräldrabalken med syfte att få föräldrar att samarbeta bättre och göra att färre fall av vårdnadstvister gick till domstol. Tidigare insatser i form av samtal eller medling med barnens bästa för ögonen genom den kommunala socialtjänstens försorg ska vara den första instansen där man försöker lösa tvisten. Tyvärr har detta inte slagit ut på det vis man önskade, och istället har antalet fall som går till domstol ökat.

I samband med att det har blivit fler vårdnadstvister som går till domstol har också fler pappor upplevt att de inte riktigt tas på allvar och ses som potentiella vårdnadshavare av rätten. Mamman ses ofta som det självklara valet när det gäller ensam vårdnad.

Mot denna bakgrund bör regeringen ges i uppdrag att följa upp den nya lagstiftningen och komma med förslag på hur man ska kunna komma till rätta med att så många fall går till domstol samt se till att mammor och pappor behandlas jämställt av rätten.

Fel! Okänt namn på

För att skydda de barn det tvistas om vill vi också införa rätt till juridiskt biträde för barn i vårdnadstvister. Detta för att säkra att barns rätt tas tillvara och att de ges möjlighet att föra fram sin vilja och önsknin

Föräldrapresumtion

Sedan könsneutrala äktenskap infördes 2009 har inga större familjerättsliga reformer genomförts. Samtidigt upplever fler och fler familjer brister i lagstiftningen som gör att de inte har det lagliga skydd som familjer kan förvänta sig. Problem uppstår främst för samkönade par som väljer att bilda familj på andra sätt än de som det offentliga erbjuder.

Idag blir både mannen och kvinnan i ett olikkönat äktenskap automatiskt juridiska föräldrar redan från barnets födsel, men om två kvinnor skaffar barn utan hjälp av den svenska sjukvården blir endast kvinnan som fött barnet juridisk förälder. Den andra mamman måste då ansöka om adoption. Barnet har då bara en förälder fram tills adoptionen är klar, vilket skapar en otrygg start för den nya familjen. Barn har en självklar rätt till båda sina föräldrar och rätt till vetskap om sin bakgrund.

För att trygga barnets rätt till båda sina föräldrar anser vi att regeringen bör överväga att införa en moderskapspresumtion som motsvarar dagens faderskapspresumtion för olikkönade par.

Barns rätt till vårdnadshavare

Dagens familjer är inte självklart kärnfamiljer utan kan se olika ut. Vi socialdemokrater vill värna mångfalden och stjärnfamiljen och ser brister i dagens lagstiftning. Tydligast blir problemen för barn som lever med skilda föräldrar eller för barn som har kommit till när två samkönade par har valt att skaffa barn gemensamt. För barnen innebär det här att de i lagens mening har två vårdnadshavare, de biologiska föräldrarna, som kan fatta beslut rörande t.ex. skola, sjukvård och annat. Samtidigt exkluderas föräldrarnas nya partner, eller de facto föräldrarna, som inte är biologiska föräldrar i de samkönade paren från möjligheten att vara med och fatta beslut rörande barnet. Det kan leda till att barnet inte får den hjälp och stöd det behöver. Vi är välmedvetna om att detta inte är en lätt juridisk materia och vi anser att barnets bästa alltid ska sättas i främsta rummet. Därför anser vi att lagstiftningen behöver ses över i enlighet med den problematik som kan uppstå rörande vårdnadshavare i stjärnfamiljer.

Besittningsrätt för efterlevande make eller maka

I ärvdabalkens 3 kap. finns särskilda regler som reglerar makars arvsrätt. De idag gällande reglerna innebär att när en make går bort har de gemensamma barnen inte rätt till arv förrän båda föräldrarna har avlidit. Syftet har varit att skydda den efterlevande som tidigare kunde bli tvungen att gå från hus och hem när barnen krävde sin del av arvet, inte minst när en fastighet funnits i den gemensamma egendomen.

För makar vilka har barn som inte är parets gemensamma, så kallade särkullbarn, är dock den efterlevande fortfarande oskyddad. Barnen till den avlidne har rätt att omedelbart få ut sin del av arvet, vilket gör att den fastighet som den efterlevande bor i kanske måste säljas. Det innebär att i en familj där det finns både ett gemensamt barn och ett särkullbarn, kan särkullbarnet kräva sin andel av arvet omedelbart, medan det andra barnet måste vänta tills båda makarna har avlidit. I de fall där arvet inkluderar fastighet som bebos av kvarvarande make eller maka skulle en lagändring som ger den efterlevande besittningsrätt till bostaden till eget frånfälle eller försäljning skapa trygghet för den efterlevande. Frågan om en lagändring som ger efterlevande besittningsrätt till bostaden till eget frånfälle eller försäljning måste dock avvägas mot särkullbarns rätt att omedelbart få del av sitt arv. Frågan är komplicerad och behöver övervägas ytterligare.

Kvoterade bolagsstyrelser

Idag hindras kvinnor från att nå styrelserummen. Andelen kvinnor i styrelser ökade med 1 procentenhet från 22,9 % förra året till 23,9 % i år. Det är en oacceptabelt låg ökning.

Studier har visat att företag med kvinnor i styrelsen ökar sin lönsamhet snabbare. Företag tjänar ekonomiskt på att rekrytera fler kvinnor till styrelserna. Näringslivet har visat oförmåga och ovilja att genom egna initiativ tillse att styrelseuppdragen fördelas jämt mellan kvinnor och män. Gamla könsroller hindrar utveckling av det svenska näringslivet.

Efter motsvarande diskussion i Norge valde man att införa en lag om kvotering i de börsnoterade bolagen. Där har andelen kvinnor i styrelserna gått från 7 procent år 2003 till 40 procent idag. Även EU-kommissionär Viviane Reding, liksom Europarådet har insett problemet och kommit med förslag liknande de norska.

Det är dags att ändra aktiebolagslagens regler så att minst 40 procent av vardera könet är representerat i de större bolagens styrelser.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 14 september 2011

Veronica Palm (S)

Carina Ohlsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Yilmaz Kerimo (S)

Hillevi Larsson (S)

Hannah Bergstedt (S)

Katarina Köhler (S)